

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาระบาดวิทยาเชิงพรรณนาในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคที่รับการรักษาตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป ที่ศูนย์วัณโรคเขต 9 พิษณุโลก เก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 12 มิถุนายน –7 กรกฎาคม 2543 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายแบ่งเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลระบาดวิทยาเชิงพรรณนาในการดูแลผู้ป่วยวัณโรค

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการเยี่ยมบ้านผู้ป่วยวัณโรค

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ และอายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	8	20.0
หญิง	32	80.0
อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 20	1	2.50
20 – 29	10	25.0
30 – 39	11	27.5
40 – 49	14	35.0
50 – 59	3	7.50
60 ปีขึ้นไป	1	2.50
$\bar{X} = 37.2$ S.D = 10.9		

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกครอบครัวของผู้ป่วยวัณโรคจำนวนทั้งสิ้น 40 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 80 เพศชายร้อยละ 20 มีอายุต่ำสุด 14 ปี สูงสุด 60 ปี อายุเฉลี่ย 37.2 ปี (± 10.9) เมื่อจัดเป็นกลุ่มอายุพบว่า กลุ่มอายุ 40-49 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 35 รองลงมา กลุ่มอายุ 30-39 ปี และ กลุ่มอายุ 20-29 ปี ร้อยละ 27.5 และร้อยละ 25 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส และระดับการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	7	17.5
คู่	29	72.5
หม้าย	1	2.5
หย่า	1	2.5
แยกกันอยู่	2	5.0
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียน	2	5.0
ประถมศึกษา	32	80.0
มัธยมศึกษา	5	12.5
ปริญญาโท	1	2.5

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ร้อยละ 72.5 รองลงมา สถานภาพสมรสโสดร้อยละ 17.5 และแยกกันอยู่ร้อยละ 5 ในส่วนของระดับการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 80 รองลงมาระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 12.5 และไม่ได้เรียนร้อยละ 5 สำหรับการศึกษาระดับปริญญาโทมีน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2.5

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
อาชีพ		
ไม่ได้ทำงาน	5	12.5
รับจ้างทั่วไป	17	42.5
เกษตรกรกรรม	13	32.5
ค้าขาย ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว	4	10.0
รับราชการ	1	2.5
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน (บาท)		
ต่ำกว่า 1,000	3	7.5
1,000 – 2,999	8	20.0
3,000 – 4,999	21	52.5
5,000 – 6,999	5	12.5
7,000 - 8,999	1	2.5
9,000 – 10,999	1	2.5
มากกว่า 11,000	1	2.5
$\bar{X} = 4,160$ S.D = 3,981.4		

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 42.5 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมร้อยละ 32.5 และไม่ได้ประกอบอาชีพร้อยละ 12.5 ส่วนรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนพบว่ามีรายได้ต่ำสุด 500 บาท สูงสุด 25,000 บาท รายได้เฉลี่ยครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง 4,160 บาท ($\pm 3,981.4$) เมื่อจัดกลุ่มรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน พบว่ามีรายได้อยู่ระหว่าง 3,000–4,999 บาทมากที่สุดร้อยละ 52.5 รองลงมารายได้ครอบครัวอยู่ระหว่าง 1,000–2,999 บาท ร้อยละ 20 และรายได้ครอบครัวอยู่ระหว่าง 5,000 – 6,999 บาท ร้อยละ 12.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความเพียงพอของรายได้ และการแก้ปัญหาเมื่อไม่เพียงพอ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
ความเพียงพอของรายได้		
เพียงพอ	10	25.0
ไม่เพียงพอ	30	75.0
การแก้ปัญหาเมื่อรายได้ไม่เพียงพอ		
กู้ยืมเงิน	13	43.3
ขอความช่วยเหลือจากญาติ	12	40.0
ประหยัด	3	10.0
ประกอบอาชีพเสริม	2	6.7

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ในครอบครัวร้อยละ 75 ในกลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ ไม่เพียงพอ นำมาจัดเป็นกลุ่มของการแก้ปัญหา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการแก้ปัญหาโดยการกู้ยืมเงินร้อยละ 43.3 รองลงมา ขอความช่วยเหลือจากญาติร้อยละ 40 ประหยัดการใช้จ่ายร้อยละ 10

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วย ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับผู้ป่วย และระยะเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วยวัณโรค

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
จำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วย (คน)		
2	7	17.5
3	9	22.5
4	14	35.0
5	4	10.0
6	5	12.5
8	1	2.5
ความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวกับผู้ป่วย		
ภรรยา	16	40.0
บุตรสาว	11	27.5
บุตรชาย	4	10.0
มารดา	3	7.5
น้องสาว	2	5.0
บิดา	1	2.5
สามี	1	2.5
น้ำ	1	2.5
หลานสาว	1	2.5

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยที่อยู่ร่วมบ้านเดียวกัน ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อกับผู้ป่วย และระยะเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วยวัณโรค (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วยวัณโรค (เดือน)		
1	6	15.0
2	7	17.5
3	10	25.0
4	10	25.0
5	4	10.0
6	3	7.5
$\bar{X} = 3.2$ S.D = 1.5		

จากตารางที่ 5 พบว่าสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยที่อาศัยอยู่ร่วมบ้านเดียวกัน มี 4 รายมากที่สุดคือร้อยละ 35 รองลงมาสมาชิกในครอบครัว 3 รายร้อยละ 22.5 และ 2 รายร้อยละ 17.5 มีความสัมพันธ์เป็นภรรยาของผู้ป่วยร้อยละ 40 รองลงมาเป็นบุตรสาวร้อยละ 27.5 บุตรชายร้อยละ 10 มารดาร้อยละ 7.5 น้องสาวร้อยละ 5.0 และเกี่ยวข้อเป็นบิดา สามีน้าชาย และหลานสาวมีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 2.5

ระยะเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่ให้การดูแลผู้ป่วยในครั้งนี้เป็นเวลา 3 เดือน และ 4 เดือน เท่ากันร้อยละ 25 รองลงมาดูแลผู้ป่วยในระยะเวลา 2 เดือน ร้อยละ 17.5 และ 1 เดือนร้อยละ 15 ตามลำดับ และระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วยโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.2 เดือน (± 1.5)

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัณโรค และการดูแลผู้ป่วยวัณโรค

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัณโรค และการดูแลผู้ป่วยวัณโรค (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ของศูนย์วัณโรค	33	82.5
เอกสารแผ่นพับ	24	60.0
เจ้าหน้าที่สาธารณสุข	13	32.5
วิทยุ	6	15.0
โทรทัศน์	3	7.5
หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน	3	7.5
อื่น ๆ (ห้องสมุด)	1	2.5

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัณโรค และการดูแลผู้ป่วยวัณโรคจากเจ้าหน้าที่ของศูนย์วัณโรคร้อยละ 82.5 รองลงมาได้รับจากเอกสารแผ่นพับร้อยละ 60 และจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขร้อยละ 32.5 แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวัณโรค และการดูแลผู้ป่วยวัณโรคที่สมาชิกครอบครัวได้รับน้อยที่สุดจากห้องสมุดร้อยละ 2.5

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการรับประทานยาของผู้ป่วยวัณโรค สาเหตุการหยุดรับประทานยา การให้ความร่วมมือตามคำแนะนำ และความรู้สึกต่อการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในระหว่างการรักษา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
การรับประทานยาของผู้ป่วยวัณโรค		
ไม่เคยหยุดรับประทานยา	35	87.5
เคยหยุดรับประทานยา	5	12.5
สาเหตุการหยุดรับประทานยา		
แพ้ยา	3	
ลืมรับประทานยา	1	
เดินทางไปต่างจังหวัด	1	
การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำ		
มาก	35	87.5
ปานกลาง	5	12.5
ความรู้สึกต่อการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในระหว่างการรักษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
รู้สึกอยากให้ผู้ป่วยหาย	32	80.0
รู้สึกสงสาร ให้กำลังใจในการกินยาเสมอ	16	40.0
รู้สึกเบื่อเนื่องจากผู้ป่วยไม่เชื่อคำแนะนำ	2	5.0

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ป่วยวัณโรคไม่เคยหยุดรับประทานยาร้อยละ 87.5 หยุดรับประทานยาร้อยละ 12.5 (5 ราย) สาเหตุของการหยุดรับประทานยาของผู้ป่วยพบว่าเกิดจากการแพ้ยา 3 ราย ลืมรับประทานยาและเดินทางไปต่างจังหวัด 1 ราย ในส่วนของการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามคำแนะนำของสมาชิกครอบครัวในระดับมาร้อยละ 87.5 และปานกลางร้อยละ 12.5 ส่วนความรู้สึกต่อการดูแลผู้ป่วยวัณโรคระหว่างการรักษากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกอยากให้ผู้ป่วยหายร้อยละ 80 รองลงมา รู้สึกสงสารให้กำลังใจในการกินยาเสมอร้อยละ 40 และรู้สึกเบื่อเนื่องจากผู้ป่วยไม่เชื่อคำแนะนำร้อยละ 5

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาการผิดปกติของผู้ป่วยในระหว่างการรักษา

อาการผิดปกติของผู้ป่วยในระหว่างการรักษา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน (n = 40)	ร้อยละ
ไอ หายใจเหนื่อย	24	60.0
อ่อนเพลีย เวียนศีรษะ	9	22.5
รับประทานอาหารได้น้อย	8	20.0
ผื่นคันผิวหนัง	4	10.0
ปวดเมื่อยเนื้อตัว ปวดกระดูก	4	10.0
นอนไม่หลับ	3	7.5
เจ็บคอ เจ็บหน้าอก	1	2.5
ตัวเหลือง ตาเหลือง	1	2.5

จากตารางที่ 8 พบว่าผู้ป่วยวัณโรคที่มีอาการผิดปกติในระหว่างการรักษามีอาการไอ หายใจเหนื่อยมากที่สุดร้อยละ 60 รองลงมาอ่อนเพลียเวียนศีรษะร้อยละ 22.5 และรับประทานอาหารได้น้อยร้อยละ 20 นอกจากนี้อาการผิดปกติของผู้ป่วยที่พบน้อยที่สุดคือมีอาการเจ็บคอ เจ็บหน้าอก และอาการตัวเหลือง ตาเหลืองร้อยละ 2.5 เท่ากัน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคให้คำปรึกษา แนะนำดูแลด้านรักษาพยาบาล ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลทางด้านจิตใจ ให้คำปรึกษา แนะนำดูแลด้านสังคม ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนของการปฏิบัติบทบาท สมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยรวม

ระดับคะแนนการปฏิบัติ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ดีมาก (90-100)	3	7.5
ดี (80-89)	14	35.0
ปานกลาง (70-79)	11	27.5
พอใช้ (60-69)	11	27.5
ควรปรับปรุง (น้อยกว่า59)	1	2.5
$\bar{X} = 63.1$ S.D = 7.5		
รวม	40	100.0

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติบทบาทสมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคโดยรวมเทียบจากคะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 76.9

จากตารางที่ 9 พบว่ากลุ่มตัวอย่างปฏิบัติบทบาทสมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรค โดยรวมมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเทียบกับคะแนนเต็มคิดเป็นร้อยละ 76.9 โดยกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในบทบาทการดูแลผู้ป่วยวัณโรคอยู่ในระดับดีมีมากที่สุดร้อยละ 35 รองลงมาในระดับปานกลาง และพอใช้เท่ากันร้อยละ 27.5 และในระดับดีมากร้อยละ 7.5 ตามลำดับ และกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติบทบาทสมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคในระดับควรปรับปรุง 1 รายคิดเป็นร้อยละ 2.5

ตารางที่ 10 คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละจากคะแนนเต็มของการปฏิบัติที่กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติ
 บทบาทสมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรคจำแนกตามรายด้าน

บทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำดูแล	คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติคิดเทียบ ร้อยละจากคะแนนเต็ม	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านเศรษฐกิจ	81.4	2.6
ด้านจิตใจ	79.7	1.9
ด้านการรักษาพยาบาล	76.3	4
ด้านสังคม	71.4	2.6

จากตารางที่ 10 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติด้านเศรษฐกิจเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 81.4 ซึ่งอยู่ในระดับดี ส่วนบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านการรักษาพยาบาล ด้านจิตใจ และด้านสังคม มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 79.7 ร้อยละ 76.3 และร้อยละ 71.4 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนการปฏิบัติและบทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลแต่ละด้าน

ระดับคะแนนการปฏิบัติ	บทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำดูแล			
	ด้านการรักษาพยาบาล	ด้านจิตใจ	ด้านสังคม	ด้านเศรษฐกิจ
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ดีมาก (90-100)	3 (7.5)	10 (25.0)	3 (7.5)	17 (42.5)
ดี (80-89)	11 (27.5)	12 (30.0)	9 (22.5)	10 (25.0)
ปานกลาง (70-79)	11 (27.5)	6 (15.0)	14 (35.0)	4 (10.0)
พอใช้ (60-69)	12 (30.0)	10 (25.0)	5 (12.5)	3 (7.5)
ควรปรับปรุง (น้อยกว่า 59)	3 (7.5)	2 (5.0)	9 (22.5)	6 (15.0)
รวม	40 (100)	40 (100)	40 (100)	40 (100)

จากตารางที่ 11 พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติบทบาทให้การดูแลผู้ป่วยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านเศรษฐกิจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติระดับดีมากมีมากที่สุดร้อยละ 42.5 แต่การปฏิบัติในระดับควรปรับปรุงมีร้อยละ 15

การปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านจิตใจ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติระดับดีมีมากที่สุดร้อยละ 30 แต่การปฏิบัติในระดับควรปรับปรุงร้อยละ 5

การปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านการรักษาพยาบาล พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติระดับพอใช้มีมากที่สุดร้อยละ 30 มีการปฏิบัติระดับดีมากและระดับดีร้อยละ 27.5 เท่ากัน แต่การปฏิบัติในระดับควรปรับปรุงร้อยละ 7.5

การปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านสังคม พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติระดับปานกลางร้อยละ 35 แต่การปฏิบัติในระดับควรปรับปรุงร้อยละ 22.5

บทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านการรักษาพยาบาล ได้จำแนกการปฏิบัติในบทบาทออกเป็น 4 เรื่อง คือ การเป็นที่พึ่งพิงกำกับการรับประทานยา ให้การดูแลช่วยเหลือทั่วไป ให้การดูแลแนะนำผู้ช่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค และให้การดูแลช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย ดังแสดงตารางที่ 12-16

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับคะแนนการปฏิบัติและรายด้านของบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านการรักษาพยาบาล

ระดับคะแนน การปฏิบัติ	บทบาทในการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านการรักษาพยาบาล			
	การเป็นที่พึ่ง พิงกำกับการ รับประทานยา	ดูแลช่วยเหลือ ทั่วไป	ดูแลแนะนำป้องกัน การแพร่ กระจายเชื้อโรค	ดูแลช่วยเหลือ ด้านที่อยู่อาศัย
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ดีมาก (90-100)	11 (27.5)	9 (22.5)	6 (15.0)	30 (75.0)
ดี (80-89)	6 (15.0)	15 (37.5)	3 (7.5)	6 (15.0)
ปานกลาง (70-79)	6 (15.0)	10 (25.0)	9 (22.5)	-
พอใช้ (60-69)	3 (7.5)	5 (12.5)	6 (15.0)	4 (10.0)
ควรปรับปรุง (น้อยกว่า 59)	14 (35.0)	1 (2.5)	16 (40.0)	-
รวม	40 (100)	40 (100)	40 (100)	40 (100)

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติบทบาทให้การรักษาพยาบาลเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 76.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.0

จากตารางที่ 12 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติในบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำด้านการรักษาพยาบาล เมื่อจำแนกตามรายละเอียดที่กลุ่มตัวอย่างให้การดูแลได้ดังนี้

การดูแลช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการปฏิบัติระดับดีมาก ร้อยละ 75 และพอใช้ร้อยละ 10

การดูแลช่วยเหลือทั่วไป พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติระดับดีมากที่สุดร้อยละ 37.5 และควรปรับปรุงร้อยละ 2.5

การเป็นพี่เลี้ยงในการกำกับการรับประทานยา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติระดับควรปรับปรุงมากที่สุดร้อยละ 35 และรองลงมาอยู่ในอยู่ในระดับดีมากร้อยละ 27.5

การดูแลแนะนำผู้ป่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการปฏิบัติควรปรับปรุงมากที่สุดร้อยละ 40 และรองลงมาอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 22.5

ตารางที่ 13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติในเรื่องการเป็นพี่เลี้ยง
 กำกับการรับประทานยา

การเป็นพี่เลี้ยงกำกับการรับประทานยา	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	ไม่มีเหตุการณ์
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ปฏิบัติ	เกิดขึ้น
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. สังเกต หรือถามผู้ป่วยถึงอาการแพ้ยาหลัง รับประทานยาอย่างสม่ำเสมอ เช่น มีผื่นคันรุนแรง คลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ หูอื้อ	24 (60.0)	16 (40.0)	-	-
2. บันทึกการรับประทานยาโดยทำเครื่องหมาย ✓ ตรงกับวัน เดือน ปี ที่ผู้ป่วย รับประทานยา ทุกครั้ง	25 (62.5)	11 (27.5)	4 (10.0)	-
3. ดูแลจัดยาให้ผู้ป่วยรับประทานต่อหน้าจน หมดของทุกวัน	18 (45.0)	22 (55.0)	-	-
4. พาผู้ป่วยไปรับยาและพบแพทย์เมื่อถึง กำหนดนัดตามคำสั่งแพทย์ ทุกครั้ง	18 (45.0)	22 (55.0)	-	-
5. ให้คำแนะนำดูแลช่วยเหลือ หรือพา ผู้ป่วย ไปพบแพทย์ทุกครั้งเมื่อมีอาการแพ้ยา	18 (45.0)	22 (55.0)	-	-
6. ขอคำปรึกษาและแนะนำจากแพทย์หรือเจ้า หน้าที่คลินิกว่า โรคเมื่อมีปัญหาข้อสงสัย	14 (35.0)	14 (35.0)	12 (30.0)	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเป็นพี่เลี้ยงกำกับการรับประทานยาเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 71
 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.4

จากตารางที่ 13 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเป็นพี่เลี้ยงกำกับการ
รับประทานยาเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 71 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตาม
รายละเอียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่และร้อยละมากที่สุดที่ปฏิบัติทุกครั้งได้แก่กลุ่มตัวอย่าง
สังเกตหรือถามผู้ป่วยถึงอาการแพ้ยาหลังรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 60
กลุ่มตัวอย่างมีการบันทึกการรับประทานยาโดยทำเครื่องหมายตรงกับวัน เดือน ปีที่ผู้ป่วย
รับประทานยาทุกครั้ง มีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 62.5 และกลุ่มตัวอย่างดูแลจัดยาให้ผู้ป่วย
รับประทานยาต่อหน้าจนหมดซองทุกวัน พาผู้ป่วยไปรับยาและพบแพทย์เมื่อถึงกำหนดนัด และให้
คำแนะนำดูแลช่วยเหลือหรือพาผู้ป่วยไปพบแพทย์เมื่อมีอาการแพ้ยาทุกครั้ง มีการปฏิบัติทุกครั้ง
ร้อยละ 45 เท่ากัน แต่สำหรับการขอคำปรึกษาและแนะนำจากแพทย์หรือเจ้าหน้าที่คลินิกวัณโรคเมื่อ
มีปัญหาข้อสงสัยมีผู้ไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 30

ตารางที่ 14 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติในเรื่องให้การดูแลช่วยเหลือทั่วไป

ให้การดูแลช่วยเหลือทั่วไป	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	ไม่มีเหตุการณ์
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ปฏิบัติ	เกิดขึ้น
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)	(ร้อยละ)
1. ให้การดูแลหรือให้ความช่วยเหลือในการทำความสะอาดเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มอย่างสม่ำเสมอ	33 (82.5)	7 (17.5)	-	-
2. ดูแลจัดหาอาหารที่มีประโยชน์ได้แก่อาหารหลัก 5 หมู่ เช่น ข้าว เนื้อสัตว์ นม ไข่ ผัก ผลไม้ ให้ผู้ป่วยรับประทานอย่างสม่ำเสมอ	32 (80.0)	8 (20.0)	-	-
3. การแนะนำดูแลให้ผู้ป่วยนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพออย่างน้อยวันละ 8 ชั่วโมงอย่างสม่ำเสมอ	30 (75.0)	10 (25.0)	-	-
4. ดูแลหรือให้การช่วยเหลือนำเครื่องนอนของผู้ป่วย เช่น หมอน มุ้ง ผ้าห่ม นำไปล้างแดดสม่ำเสมอ	28 (70.0)	12 (30.0)	-	-
5. ดูแลหรือเตือนให้ผู้ป่วยดื่งเสพติดเช่น เหล้า บุหรี่ ยาเสพติด สม่าเสมอ	14 (35.0)	22 (55.0)	-	4 (10.0)
6. การแนะนำและกระตุ้นให้ผู้ป่วยได้รับการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเช่น การเดินออกกำลังกาย	17 (42.5)	21 (52.5)	2 (5.0)	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติดูแลช่วยเหลือทั่วไปเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 82.2

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.1

จากตารางที่ 14 พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติดูแลช่วยเหลือทั่วไปเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 82.2 อยู่ในระดับดี เมื่อจำแนกตามรายละเอียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ดูแลให้ความช่วยเหลือทำความสะอาดเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มอย่างสม่ำเสมอปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 82.5 และให้การดูแลจัดหาอาหารที่มีประโยชน์ให้ผู้ป่วยรับประทานอย่างสม่ำเสมอปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 80 แต่สำหรับการแนะนำและกระตุ้นให้ผู้ป่วยได้รับการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 42.5 และการดูแลหรือเตือนให้ผู้ป่วยงดเสพติดมีผู้ปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 35 ปฏิบัติบางครั้งร้อยละ 55

ตารางที่ 15 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติให้การดูแลแนะนำ
ผู้ป่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรค

ให้การดูแลแนะนำผู้ป่วยป้องกันการ แพร่กระจายเชื้อโรค	ปฏิบัติ ทุกครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ปฏิบัติ บางครั้ง จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เคย ปฏิบัติ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่มีเหตุการณ์ เกิดขึ้น จำนวน (ร้อยละ)
1. แนะนำหรือเตือนให้ผู้ป่วยล้างมือด้วยสบู่และน้ำไหลในภาชนะที่มีฝาปิดทุกครั้ง	26 (65.0)	9 (22.5)	5 (12.5)	-
2. แนะนำหรือเตือนผู้ป่วยให้ใช้ผ้าปิดปาก จมูก เวลาไอหรือจามทุกครั้ง	22 (55.0)	17 (42.5)	1 (2.5)	-
3. ดูแลหรือเตือนให้ผู้ป่วยกำจัดเสมหะโดย การเผา หรือเทลงโถส้วมทุกครั้ง	15 (37.5)	13 (32.5)	12 (30.0)	-
4. แนะนำให้สมาชิกครอบครัวและ ตัวท่าน ที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกัน ได้รับการตรวจเพื่อ วินิจฉัยวัณโรค	15 (37.5)	4 (10.0)	21 (52.0)	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติให้การดูแลแนะนำผู้ป่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคเทียบจากคะแนนเต็มรายด้าน
คิดเป็นร้อยละ 62.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.0

จากตารางที่ 15 พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้การดูแลแนะนำผู้ป่วยป้องกันการแพร่กระจายเชื้อโรคมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 62.2 และอยู่ในระดับพอใช้ เมื่อจำแนกตามรายละเอียด พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้การแนะนำผู้ป่วยล้างมือด้วยสบู่และน้ำไหลในภาชนะที่มีฝาปิดทุกครั้ง ปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 65 แนะนำหรือเตือนให้ผู้ป่วยใช้ผ้าปิดปาก จมูก เวลาไอหรือจามทุกครั้ง ปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 55 ดูแลหรือเตือนให้ผู้ป่วยกำจัดเสมหะโดยการเผาหรือเทลงโถส้วมทุกครั้ง ปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 37.5 แต่สำหรับการแนะนำให้สมาชิกครอบครัวและตัวกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่บ้านเดียวกันได้รับการตรวจเพื่อวินิจฉัยโรค ไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 52

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติให้การดูแลช่วยเหลือ
ด้านที่อยู่อาศัย

ให้การดูแลด้านที่อยู่อาศัย	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย ปฏิบัติ	ไม่มีเหตุการณ์ เกิดขึ้น
	ทุกครั้ง	บางครั้ง		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
1. ดูแลความสะอาดบริเวณบ้านให้เรียบร้อยอยู่เสมอ	38 (95.0)	2 (5.0)	-	-
2. ดูแลทำความสะอาดและเช็ดถูภายในบ้านอย่างสม่ำเสมอ	36 (90.0)	4 (10.0)	-	-
3. ดูแลเปิดประตู หน้าต่างภายในบ้านให้อากาศถ่ายเทและแสงแดดส่องถึงเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ	32 (80.0)	8 (20.0)	-	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติให้การดูแลช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 94.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.7

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มตัวอย่างให้การดูแลช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยมีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 94.2 อยู่ในระดับดีมาก เมื่อจำแนกรายละเอียดพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้การดูแลความสะอาดบริเวณบ้านให้เรียบร้อยอยู่เสมอมีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 95 รองลงมาให้การดูแลทำความสะอาดและเช็ดถูภายในบ้านอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 90 และกลุ่มตัวอย่างให้การดูแลเปิดประตูหน้าต่างภายในบ้านอากาศถ่ายเทและแสงแดดส่องถึงเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอมีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 80

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติในบทบาทการให้
คำปรึกษาแนะนำดูแลทางด้านจิตใจ

การให้คำปรึกษาแนะนำดูแล ด้านจิตใจ	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	ไม่มีเหตุการณ์
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ปฏิบัติ	เกิดขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. ไม่แสดงอาการรังเกียจต่อ ผู้ป่วย โดย มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ป่วย	40 (100.0)	-	-	-
2. พยายามทำความเข้าใจผู้ป่วยในการดูแลตนเองและ รักษาโรค อย่างสม่ำเสมอ	38 (95.0)	2 (5.0)	-	-
3. ให้ความอบอุ่นและให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยโดย การดูแลเอาใจใส่เมื่อผู้ป่วยมีอาการไม่สบาย ต่าง ๆ เช่น อ่อนเพลีย ไอ หายใจเหนื่อยหอบ	31 (77.5)	9 (22.5)	-	-
4. สังเกตหรือซักถามผู้ป่วยเมื่อมีปัญหาหรือไม่ สบายใจ พร้อมทั้งรับฟัง และให้คำปรึกษาผู้ป่วย	28 (70.0)	12 (30.0)	-	-
5. แนะนำให้ผู้ป่วยผ่อนคลายความเครียดโดย การดูโทรทัศน์, ฟังเพลง	22 (55.0)	18 (45.0)	-	-
6. มักจะพูดคุยเรื่องสนุกสนานเพื่อให้ผู้ป่วยคลาย ความเครียด	18 (45.0)	21 (52.5)	1 (2.5)	-
7. หลีกเลี่ยงการพูดที่ทำให้ผู้ป่วยไม่สบายใจ	16 (40.0)	23 (57.5)	1 (2.5)	-
8. แนะนำให้ผู้ป่วยทำบุญ หรือนั่งสมาธิเมื่อผู้ ป่วยเครียดหรือท้อแท้	9 (22.5)	21 (52.5)	10 (25.0)	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติกรให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านจิตใจเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 79.7
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.9

จากตารางที่ 17 การปฏิบัติบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลผู้ป่วยด้านจิตใจ มีคะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติเมื่อเทียบจากคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 79.7 เมื่อจำแนก รายละเอียดพบว่ากลุ่มตัวอย่างไม่แสดงอาการรังเกียจต่อผู้ป่วยโดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ป่วยมีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 100 พุดให้กำลังใจผู้ป่วยในการดูแลตนเองและรักษาโรคอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 95 ให้ความอบอุ่นและให้กำลังใจแก่ผู้ป่วยโดยการดูแลเอาใจใส่เมื่อผู้ป่วยมีอาการไม่สุขสบายต่าง ๆ มีการปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 77.5 และกลุ่มตัวอย่างสังเกตหรือซักถามผู้ป่วยเมื่อมีปัญหาหรือไม่สบายใจพร้อมทั้งรับฟังและให้คำปรึกษาผู้ป่วยมีการปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 70 แต่สำหรับการแนะนำให้ผู้ป่วยทำบุญ หรือนั่งสมาธิเมื่อผู้ป่วยเครียดหรือท้อแท้ปฏิบัติ บางครั้งร้อยละ 52.5 และมีผู้ไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 25

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติในบทบาทการ
ให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านสังคม

การให้คำปรึกษาแนะนำดูแล ด้านสังคม	ปฏิบัติ	ปฏิบัติ	ไม่เคย	ไม่มีเหตุการณ์
	ทุกครั้ง	บางครั้ง	ปฏิบัติ	เกิดขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. การกระตุ้นให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสพูดคุยสนทนากับเพื่อนบ้านและผู้อื่นที่มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน	30 (75.0)	9 (22.5)	1 (2.5)	-
2. กลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยร่วมกันปรึกษากันเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล	29 (72.5)	11 (27.5)	-	-
3. กลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยใช้เวลาว่างร่วมกัน เช่น การติดตามข่าวสารประจำวัน เช่น การฟังวิทยุ อ่านหนังสือพิมพ์ ดูโทรทัศน์	29 (72.5)	11 (27.5)	-	-
4. กลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยร่วมกันดูแลเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของครอบครัว อย่างสม่ำเสมอ เช่น รดน้ำต้นไม้ ล้างจาน	30 (75.0)	8 (20.0)	2 (5.0)	-
5. ให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมพิเศษในสังคมและชุมชน เช่น ทำบุญวันเข้าพรรษา ทำบุญวันสงกรานต์	18 (45.0)	21 (52.5)	1 (2.5)	-
6. ให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมใน กิจกรรมรื่นเริงในครอบครัว เช่น การพบปะสังสรรค์ในวันปีใหม่, งานสงกรานต์รดน้ำดำหัว ผู้ใหญ่	20 (50.0)	14 (35.0)	6 (15.0)	-
7. พาผู้ป่วยไปพักผ่อนนอกสถานที่เพื่อได้พบปะบุคคลอื่น ๆ เช่น สวนสาธารณะ สถานที่ท่องเที่ยวไม่แออัด	2 (5.0)	10 (25.0)	28 (70.0)	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านสังคมเทียบกับคะแนนเต็มรายด้าน
คิดเป็นร้อยละ 71.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.2

จากตารางที่ 18 การปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านสังคมมีคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติเทียบกับคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 71.4 เมื่อจำแนกรายละเอียดพบว่า กลุ่มตัวอย่างกระตุ้นให้ผู้ป่วยได้มีโอกาสพูดคุยสนทนากับเพื่อนบ้านและผู้อื่นที่มาเยี่ยมเยียนที่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยร่วมกันดูแลเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันของครอบครัวปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 75 เท่ากัน กลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยร่วมกันปรึกษาเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล และกลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยใช้เวลาว่างร่วมกันปฏิบัติทุกครั้งร้อยละ 72.5 แต่สำหรับการพาผู้ป่วยไป พักผ่อนนอกสถานที่เพื่อได้พบปะบุคคลอื่น ๆ กลุ่มตัวอย่างไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 70

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการปฏิบัติในบทบาทการให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านเศรษฐกิจ

การให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านเศรษฐกิจ	ปฏิบัติ ทุกครั้ง	ปฏิบัติ บางครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ	ไม่มีเหตุการณ์ เกิดขึ้น
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1. กลุ่มตัวอย่างและสมาชิกครอบครัวให้ความร่วมมือในการ ใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อเก็บเงินไว้ช่วยเหลือผู้ป่วย	36 (90.0)	4 (10.0)	-	-
2. ให้การดูแลและช่วยเหลือ ในการจัดซื้อสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้ผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ	36 (90.0)	2 (5.0)	2 (5.0)	-
3. กลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยมีการวางแผนร่วมกัน ในการใช้จ่ายเพื่อการรักษา	31 (77.5)	8 (20.0)	1 (2.5)	-
4. มีส่วนช่วยเหลือหรือจัดหารายได้เพื่อ ใช้จ่าย ค่ายา ค่ารักษา	31 (77.5)	7 (17.5)	2 (5.0)	-
5. มีส่วนช่วยเหลือหรือจัดหารายได้เพื่อ ใช้จ่าย ในการเดินทางไปพบแพทย์	31 (77.5)	7 (17.5)	2 (5.0)	-
6. ให้คำปรึกษาและพาผู้ป่วยไปรับการ สงเคราะห์จากนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ วัฒนธรรมหรือองค์กรอื่น ๆ	19 (47.5)	20 (50.0)	1 (2.5)	-
7. มีการหารายได้เพิ่มเติมหรือมีอาชีพเสริมเพื่อ นำไปใช้จ่ายในครอบครัว	18 (45.0)	4 (10.0)	18 (45.0)	-

คะแนนเฉลี่ยการปฏิบัติด้านให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านเศรษฐกิจเทียบกับคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็น ร้อยละ 81.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.6

จากตารางที่ 19 การปฏิบัติบทบาทให้คำปรึกษาแนะนำดูแลด้านเศรษฐกิจมีคะแนนเฉลี่ย การปฏิบัติเทียบกับคะแนนเต็มรายด้านคิดเป็นร้อยละ 81.4 เมื่อจำแนกรายละเอียด พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความร่วมมือในการใช้จ่ายอย่างประหยัดเพื่อเก็บเงินไว้ช่วยเหลือผู้ป่วย และให้การดูแลและช่วยเหลือในการจัดซื้อสิ่งของที่จำเป็นในชีวิตประจำวันให้ผู้ป่วยอย่างสม่ำเสมอ มีการปฏิบัติเท่ากัน คือ ร้อยละ 90 กลุ่มตัวอย่างและผู้ป่วยมีการวางแผนร่วมกันในการใช้จ่ายเพื่อการรักษามีส่วนช่วยเหลือหรือจัดการรายได้เพื่อใช้จ่ายค่ายา ค่ารักษา และมีส่วนช่วยเหลือหรือจัดการรายได้เพื่อใช้จ่ายในการเดินทางไปพบแพทย์มีการปฏิบัติทุกครั้งเท่ากันคือ ร้อยละ 77.5 แต่สำหรับการหารายได้เพิ่มเติมหรือมีอาชีพเสริมเพื่อนำไปใช้จ่ายในครอบครัวไม่เคยปฏิบัติร้อยละ 45

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการสังเกตเยี่ยมบ้านผู้ป่วยวัณโรค

การศึกษาครั้งนี้ได้ติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วยที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดพิษณุโลก จำนวน 15 ราย ผลการเยี่ยมบ้านและสังเกตบทบาทสมาชิกครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยวัณโรค สรุปได้ดังนี้

การตรวจสอบการรับประทานยา

ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบการรับประทานยาโดยการนับจำนวนของยาที่เหลือของผู้ป่วย พบว่ามีการรับประทานยาครบทุกวันจำนวน 13 ราย ผู้ป่วยรับประทานยาไม่ครบทุกวันสาเหตุจากการลืมรับประทานจำนวน 1 ราย และไม่รับประทานยาสาเหตุจากมีอาการแพ้ยามีอาการตัวตาเหลือง รับประทานอาหารได้น้อย คลื่นไส้ อาเจียน ผู้ป่วยไปพบแพทย์และให้หยุดรับประทานยาจำนวน 1 ราย จากการสังเกตผู้ป่วยมีความสนใจในการรับประทานยาเนื่องจากอยากหายเร็วๆ จะได้ทำงานได้ตามปกติ และไม่รู้ลึกเกี่ยวกับการรับประทานยา เพราะรับประทานยาแล้วมีอาการดีขึ้น การรับประทานยานั้นพบว่าผู้ป่วยมักจะหยิบยารับประทานเอง แต่สมาชิกครอบครัวจะรับทราบและเห็นการรับประทานยาของผู้ป่วยทุกวัน และสมาชิกครอบครัวจะเป็นผู้เตือนและสอบถามการรับประทานยาเสมอ

การตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของการบันทึกกำกับการรับประทานยา

การกำกับรับประทานยาของกลุ่มตัวอย่างมีการบันทึกถูกต้องครบถ้วนจำนวน 10 ราย การบันทึกไม่ถูกต้องและไม่ครบถ้วนทุกวันจำนวน 4 ราย ในกรณีนี้ผู้ป่วยรับประทานยาถูกต้องครบถ้วนแต่ไม่มีการบันทึกในบัตรกำกับการรับประทานยา กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูลว่ารับทราบการรับประทานยาของผู้ป่วยทุกวันและหยิบยาให้รับประทานในบางวัน ซึ่งถ้ากลุ่มตัวอย่างต้องออกไปทำงานนอกบ้านกลับบ้านดึกก็ไม่ได้หยิบยาให้รับประทานและไม่ได้บันทึกในบัตรกำกับการรับประทานยา และพบว่าไม่มีการบันทึกบัตรกำกับการรับประทานยาจำนวน 1 ราย เนื่องจากผู้ป่วยมีอาการแพ้ยาและแพทย์ให้หยุดรับประทานยา

สภาพที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม

จากการสังเกตความสะอาดภายในบ้านและห้องนอนของผู้ป่วยส่วนใหญ่สะอาด จำนวน 13 ราย และส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างให้ความช่วยเหลือดูแลความสะอาด และผู้ป่วยจะทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เท่าที่ทำได้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ชายมักจะไม่ได้เป็นผู้ทำความสะอาดบ้าน และการดูแลความสะอาดทั่วไป แต่จะมีสมาชิกครอบครัวคนอื่นที่ เป็นผู้หญิงเป็นผู้ดูแลความสะอาด ภายในบ้านและบริเวณรอบบ้าน ในส่วนการระบายอากาศและแสงแดดส่องถึงในบ้าน พบว่ามีจำนวน 10 ราย พบว่าขณะที่ไปเยี่ยมบ้านมีการเปิดหน้าต่างระบายอากาศ และบ้านกลุ่มตัวอย่าง ลักษณะบ้านที่บแสงแดดส่องไม่ถึงในบ้านและไม่ได้เปิดหน้าต่างจำนวน 5 ราย นอกจากนี้ ภายในบ้านไม่สะอาดจำนวน 2 ราย เนื่องจากบ้านผู้ป่วยมีฐานะยากจนอยู่ในชุมชนหนาแน่น มีการวางของไม่เป็นระเบียบมีเศษขยะอยู่บริเวณบ้านมีฝุ่นในบ้าน

การกำจัดเศษขยะของผู้ป่วยพบว่าการเผาและบ้วนทิ้งบนพื้นจำนวนเท่ากัน คือ 5 ราย นำขยะไปฝังและทิ้งถังขยะเทศบาล จำนวนเท่ากัน คือ 2 ราย สำหรับการกำจัดเศษขยะโดยใส่ถุงพลาสติกนำไปทิ้งในพงป่าจำนวน 1 ราย

การดูแลความสะอาดเครื่องนอนของผู้ป่วย

พบว่าเครื่องนอนของผู้ป่วยสะอาดเก็บเป็นระเบียบโดยจัดวางเป็นที่มีการนำไปผึ่งแดด จำนวน 13 ราย ผู้ป่วยล้มโรคที่ไปเยี่ยมส่วนใหญ่อยู่ในชนบทเครื่องนอนของผู้ป่วยมีการทำความสะอาดโดยการซักและผึ่งแดด นำผ้าห่มไปผึ่งแดดโดยการนำไปพาดบริเวณขอบหน้าต่างผู้ป่วยช่วยเหลือตัวเองได้มักจะเป็นผู้ทำความสะอาดและผึ่งแดดเอง และการดูแลเครื่องนอนของผู้ป่วยไม่สะอาด และไม่ได้นำไปผึ่งแดดอีกจำนวน 2 ราย โดยที่ผู้ป่วยและญาติไม่เห็นความสำคัญของการดูแลความสะอาดเครื่องนอน และความเป็นอยู่เคยชินที่ไม่เคยปฏิบัติ

สัมพันธภาพระหว่างผู้เยี่ยมกับผู้ป่วยและสมาชิกครอบครัวที่ให้การดูแลผู้ป่วย

จากการติดตามเยี่ยมบ้านสัมภาษณ์และสังเกตผู้ป่วยและกลุ่มตัวอย่างทุกรายให้การต้อนรับยินดีในการให้สัมภาษณ์ สัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและสมาชิกครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดี จำนวน 14 ราย มีการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันและกันในครอบครัวสมาชิกในครอบครัวคนอื่น รวมทั้งกลุ่มตัวอย่างไม่แสดงอาการรังเกียจ ผู้ป่วยได้รับการดูแลมีการสนทนาพูดคุยกันเสมอ ได้รับกำลังใจจากสมาชิกครอบครัว และสมาชิกครอบครัวได้บอกถึงความรู้สึกความห่วงใยผู้ป่วยอยากให้หายเร็ว ๆ กลุ่มตัวอย่างดูแลการรับประทานยา เตือนการรับประทานยาเสมอ และเป็นผู้ที่

บันทึกกำกับการรับประทานยา แต่พบว่าสัมพันธภาพระหว่างผู้ป่วยและสมาชิกครอบครัวไม่ดี จำนวน 1 ราย ผู้ป่วยและกลุ่มตัวอย่าง มีการสนทนาไม่ค่อยราบรื่น พูดคุยด้วยเสียงดู ผู้ป่วยไม่เชื่อ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเตือนไม่ให้สูบบุหรี่ ไม่ให้ดื่มสุรา ผู้ป่วยดูแลรับประทานยาเอง แต่ให้กลุ่มตัวอย่าง บันทึกกำกับการรับประทานยา ซึ่งมีการบันทึกไม่ทุกวัน

สภาพร่างกายทั่วไปของผู้ป่วย

หลังการรักษา 1 เดือนขึ้นไป ผู้ป่วยจำนวน 8 ราย มีอาการโดยทั่วไปดีขึ้น หลังรับประทานยาจำนวน 7 ราย ยังมีอาการอ่อนเพลีย ไอ มีเสมหะเหนียวข้น ผู้ป่วยทุกคน ช่วยเหลือตัวเองได้ จากการตรวจวัดสัญญาณชีพทุกคนมีสัญญาณชีพปกติ

ความสะอาดของร่างกายได้แก่เสื้อผ้า ผม เล็บ ปาก ฟัน และผิวหนังของผู้ป่วย

พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสะอาดดีจำนวน 11 ราย มีจำนวน 4 ราย เสื้อผ้า ผม เล็บ ปาก ฟัน และผิวหนังไม่สะอาด